

ENERGIECOACHES: NIET ALLEEN VOOR ENERGIEBESPARING MAAR OOK VOOR EEN KOELERE WONING

07-10-2024

Foto: Photo-Synthesis Media

Door de heter wordende zomers hebben steeds meer mensen last van een te hete woning. Gemeenten en woningcorporaties zoeken naar manieren om bewoners te informeren wat ze kunnen doen om de hittestress te beperken. Navraag bij een kleine 300 gemeenten en woningcorporaties laat zien dat hiervoor steeds vaker wordt gekeken naar de inzet van energiecoaches.

[Onderzoek](#) toont aan dat meer dan de helft van de Nederlanders in een huis woont met risico op oververhitting. Onder hen zijn twee miljoen senioren, voor wie een te hete woning niet alleen een comfortprobleem maar ook een gezondheidsrisico is. De aanpak van hitte in woningen vraagt om bouwkundige en ruimtelijke ordeningsoplossingen, maar ook om het beter informeren van bewoners over wat ze zelf kunnen doen om hun woning koel te houden. Maar wat is de beste manier om hen hierover te bereiken? Een toenemend aantal gemeenten en woningcorporaties kijkt hiervoor naar de energiecoach. Dit blijkt uit de reacties die we van 37 gemeenten en 15 woningcorporaties hebben ontvangen op onze enquête in het voorjaar van 2024 onder in 150 gemeenten en 130 woningcorporaties.

WAT ZIJN ENERGIECOACHES

Het idee van de energiecoach bestaat al jaren, maar nam een vlucht tijdens de winter van 2022, toen de energiecrisis in Nederland op zijn hoogtepunt was. Energieprijzen schoten omhoog, waardoor veel huishoudens in financiële problemen kwamen. Gemeenten en woningcorporaties zetten de energiecoach massaal in om bewoners te adviseren hoe ze hun energiekosten konden verlagen, o.a. met energiebesparende maatregelen en subsidies. Op sommige plekken leidde dit zelfs tot een tekort aan coaches.

Vanuit de positieve ervaringen met de inzet van energiecoaches bij de aanpak van energiearmoede tijdens de wintermaanden, ontstond het idee voor een zomerse tegenhanger. Hoewel energiecoaches niet de enige oplossing zijn, kunnen ze door hun profiel, rol en inzet een waardevolle bijdrage leveren aan de (korte termijn) aanpak van hittestress in woningen.

Tenminste 9 gemeenten en woningcorporaties zetten energiecoaches in als hittecoach

Gemeenten gaan graag aan de slag met energiecoaches als hittecoach. 6 gemeenten hebben hier al ervaring mee, en bijna 60% van de gecontacteerde gemeenten geeft aan hier interesse in te hebben.

De energiecoaches die al worden ingezet voor hitte geven vooral advies over fysieke koelmaatregelen in de woning, zoals zonwering.

Naast gemeenten hebben ook woningcorporaties steeds vaker energiecoaches. Dit geldt voor twee derde van de corporaties die hebben meegedaan aan de enquête. Eén op de drie laat hun energiecoaches inmiddels ook hitteadvies geven.

HOE EFFECTIEF ZIJN ENERGIECOACHES IN HET TEGENGAAN VAN HITTE IN WONINGEN?

De inzet van hittecoaches zou volgens de respondenten een goede manier kunnen zijn om te zorgen voor koelere woningen van met name die mensen die extra kwetsbaar zijn voor hitte.

Energiecoaches hebben een bestaand netwerk en zijn bekend in de buurt. Ze zijn gewend om achter de voordeur te komen. Door hun persoonlijke contact met de mensen kunnen ze niet alleen praktische tips geven, maar ook andere (gedrag)adviezen geven om hitteklachten te voorkomen of te beperken. Denk aan het belang van voldoende drinken of het doorluchten van de woning. De ervaring van gemeenten die al werken met energiecoaches voor hitte, is echter dat de interesse van de coaches vaak meer ligt bij het technische deel van de oplossing dan bij gedrag.

Een andere belangrijke kanttekening is de vraag of de coaches wel bij de juiste mensen over de vloer komen. Ook in de winter komen zij lang niet altijd binnen [bij 'energiearme huishoudens'](#). Gemeenten geven daarom aan dat organisaties die meer contacten hebben in de wijk effectiever zouden kunnen zijn.

Andere aandachtspunten voor het inzetten van energiecoaches in de zomer zijn dat dit meer inzet van vrijwilligers vraagt, er extra opleiding nodig is en dat het de vraag is of het de interesse van coaches heeft. Hier komt bij dat de energiecoaches vaak minder beschikbaar zijn in de zomermaanden.

BEHOEFTE AAN KENNIS EN OPLEIDING

Energiecoaches hebben eenvoudige en praktische kennis nodig over hittestress om goede hitteadviezen te kunnen geven. Ze moeten de oorzaken van hitte in de woning kunnen herkennen en weten welke maatregelen effectief zijn. Hiervoor is een cursus met een stappenplan en een overzicht van eenvoudige maatregelen nodig, als aanvulling op de bestaande opleidingsprogramma's. Deze bestaan op dit moment nog niet.

"Alle beetjes helpen. Dus als de energiecoaches bij de juiste doelgroep binnenkomen, baadt het niet dan schaadt het niet." - Gemeentemedewerker

ALTERNATIEVEN VOOR HITTECOACHES

Energiecoaches worden niet gezien als de enige of belangrijkste optie in de hitte-aanpak. De gemeenten en woningcorporaties die op onze enquête hebben gereageerd, noemen ook de GGD en welzijnsorganisaties. Maar ook sleutelfiguren in de wijk, sociaal werkers, wijkteams, thuiszorgmedewerkers en buurtcoördinatoren spelen een belangrijke rol. Zij kunnen een signalerende rol hebben in de buurt en kunnen 'eerste hulp' bieden bij een te hete woning. Woningcorporaties kennen ook de buurtbeheerder, die langsgaat bij nieuwe huurders. Zo'n bezoek kan een waardevol moment zijn om met de bewoner in gesprek te gaan over eventuele hitteproblemen en samen te kijken naar oplossingen.

Daarnaast kan gerichte communicatie, zoals een folder met hittetips die wordt uitgedeeld door een in de wijk bekende persoon of organisatie, helpen om bewustzijn te creëren en mensen te informeren over beschikbare ondersteuning en maatregelen. Coaches zouden hier ook een uitvoerende rol in kunnen hebben.

AMSTERDAM NEEMT HET VOORTOUW

De energiecoach heeft zeker potentie als hittecoach, en er zijn al gemeenten en woningcorporaties die dit spoor verder willen verkennen. Er moeten hiervoor nog wel wat zaken georganiseerd worden, zoals een cursus en de financiering van de coaches en hun materialen. Enkele gemeenten, zoals gemeente Amsterdam en Arnhem, zijn bezig met het verkennen van de mogelijkheden.

De uitbreiding van de rol van energiecoaches naar hittecoaches biedt op deze manier kansen om weer een stap te zetten richting een hittebestendig Nederland.

Gemeente Amsterdam traint energiecoaches in hitte

Gemeente Amsterdam biedt sinds afgelopen zomer een korte cursus van één avond aan voor energiecoaches die met hitte aan de slag willen gaan. De cursist krijgt daarin algemene kennis over hittestress en leert welke maatregelen, zowel persoonlijke acties als fysieke aanpassingen, kunnen helpen om de woning koeler te maken.

De eerste resultaten van deze inzet zullen later inzichtelijk worden.